

VIZE JE UMĚNÍM VIDĚT VĚCI NEVIDITELNÉ

SEMINÁŘ INTERACT V MILÁNĚ

Koncem února tohoto roku proběhl v Miláně seminář, pořádaný společně evropskými programy INTERACT (INTERREG Animation, Cooperation and Transfer) a ESPON (European Spatial Planning Observation Network). Seminář nesl název Strategic Thinking in INTERREG Development: Spatial Visions and Scenarios (Strategické myšlení v rozvoji INTERREGu: Prostorové vize a scénáře).

Vzájemná spolupráce evropských zemí v oblasti strategického regionálního rozvoje na národní, regionální i místní úrovni má dlouholetou tradici – její počátky se datují k polovině padesátých let minulého století. Intenzivněji a na odbornější bázi se tímto fenoménem začal v devadesátých letech zabývat program INTERREG. Prostorovým scénářům a vizím se ale také věnuje program ESPON, přičemž hlavní náplní milánského semináře bylo porovnání relevantních výsledků obou programů (vedle ESPONU a jeho tematického projektu 3.2 – *Prostorové scénáře a orientace ve vztahu k ESDP a k politice soudržnosti EU*, jde především o INTERREG IIIB – *Nadnárodní spolupráce*, ale také o zkušenosti z programů INTERREG IIIA – *Přeshraniční spolupráce* a INTERREG IIIC – *Meziregionální spolupráce*).

Vision is the art of seeing things invisible – titulek článku je překladem citátu Jonathana Swifta, který v úvodu semináře použil Karheinz Steinmüller z německé prognostické společnosti Z-punkt. Ten společně s Kai Böhmem (Koordinační jednotka ESPON a BRB) uvedl účastníky do problematiky. Přístup k budoucnosti se v principu navzájem ovlivňuje: přemýšlení o budoucnu, debata o budoucnu, utváření budoucna. Prostorový scénář jako výsledek průzkumu poskytuje varianty budoucích řešení. Prostorovou vizi lze chápat jako nevariantní, individuální pohled do budoucna.

Seminář oficiálně pozdravil a do souvislostí strategického územního rozvoje Itálie účastníky uvedl Luca Santarossa z italského Ministerstva pro infrastrukturu a dopravu. O budoucnosti a nových možnostech nadnárodní a přeshraniční spolupráce promluvil představitel Evropské

komise Patrick Salez. Tématem příspěvku Petera Schmitze z nizozemského Ministerstva pro bydlení, prostorový rozvoj a životní prostředí byla rotterdamská agenda – současný stav a územní perspektivy Evropské unie. Moritz Lennert (Free University – Brusel) a Jacques Robert (TERSYN – Stassbourg) prezentovali současný stav prací na prostorových scénářích v rámci tematického projektu ESPON 3.2. Diogo de Areu z Lisabonské univerzity se věnoval tematickým prostorovým vizím v jiných projektech ESPONU, zejména v projektu 1.1.4. Hovořil o prostorových dopadech demografických trendů a migrace v Evropě, o novém geografickém uspořádání kontinentu, stárnutí populace a s ním souvisejícím úbytku lidí v produktivním věku a o vylidňování venkovských oblastí. V následné diskusi účastníci poukazovali na přetrvávající problém paralelních programů Evropské unie, totiž na nedostatek vzájemné koordinace, a tedy v mnoha případech zbytečné dvojnásobné práce při zpracování a uplatňování dat.

Odpolední workshop uvedli Thomas Stumm (EureConsult – Lucembursko) a Jacques Robert (TERSYN). V jeho rámci byli účastníci rozděleni do skupin a zabývali se cíli a funkcemi, klíčovými faktory a tématy prostorových vizí, územními dopady lisabonské a göteborgské strategie v rámci přeshraničních a nadnárodních vizí a efektivním kvalitativním i kvantitativním metodám a přístupům v oblasti scénářů, map a vizualizačních prvků.

Program prvního dne semináře uzavřel vysvětlením pojmu „wild card“ (divoká karta) Karlheinz Steinmüller. Divokými kartami lze v tomto kontextu chápat neočekávané jevy, zasahující do předpokládaného vývoje. Mohou narušit současné trendy, spoluvytvářet

nové modely budoucnosti, ovlivňovat názory na budoucnost (a také na minulost) a podněcovat nové koncepce a předpoklady.

Druhý den jednání byl více věnován nadnárodní spolupráci. Zahájil jej Jacek Zacha, představitel iniciativy VASAB (Vision and Strategies around the Baltic – Vize a strategie Baltských zemí), které se vedle Dánska, Švédska, Finska a Německa jako „starých“ členů EU, Polska, Litvy, Lotyšska a Estonska jako členů nových účastní také na rovnocenné bázi nečlenové EU Rusko a Bělorusko. O baskickém „Eurocity“ a o postupu od vizí ke konkrétní činnosti v rámci přeshraniční spolupráce v citlivém francouzsko-španělském prostoru v oblasti Pyrenejí, představujícího padesátikilometrový kontinuální urbánní pás se šesti sty tisíci obyvateli s jedním společným a dvěma „celostátními“ jazyky hovořil Augustin Arosteigi z Přeshraniční agentury baskického Eurocity. Základním problémem této oblasti bylo, že doposud zde všechny rozvojové prvky fungovaly duplicitně: letiště, přístavy, infrastruktura apod. Největším problémem, který se ale dnes daří úspěšně překonat, je bariéra psychologická. Jde o to najít čas se navzájem poznávat, respektovat se a najít nový model společného řešení problémů na oficiální bázi i v každodenním životě obyvatel oblasti.

Následující druhý workshop semináře se zabýval aplikací a „vlastnictvím“ prostorových vizí. Jednání uzavřela panelová diskuse s názvem Doporučení pro budoucnost, kterou vedli Margareta Jančič ze slovinského Ministerstva životního prostředí a prostorového plánování, Jens Kumol z německého Federálního úřadu výstavky a regionálního plánování, Jacques Robert (TERSYN), Rosella Rusca (italské Ministerstvo financí)

a Thomas Summ (EUROCONSULT). Účastníci diskuse zdůraznili změny politických souvislostí co do prostorových vizí, nutnost průběžného dialogu ESPON – INTERREG, vzájemnou

výměnu poznatků mezi jednotlivými projekty/programy a využití prostorových vizí a scénářů v budoucí práci. V celoevropském kontextu to rozhodně není málo a je nutno říci, že seminář

(určitě také zásluhou INTERACTu) k zjednodušení vzájemných vztahů v programech EU na všech úrovních jednoznačně přispěl.

*Ing. arch. Lubor Fridrich
Ústav územního rozvoje*